

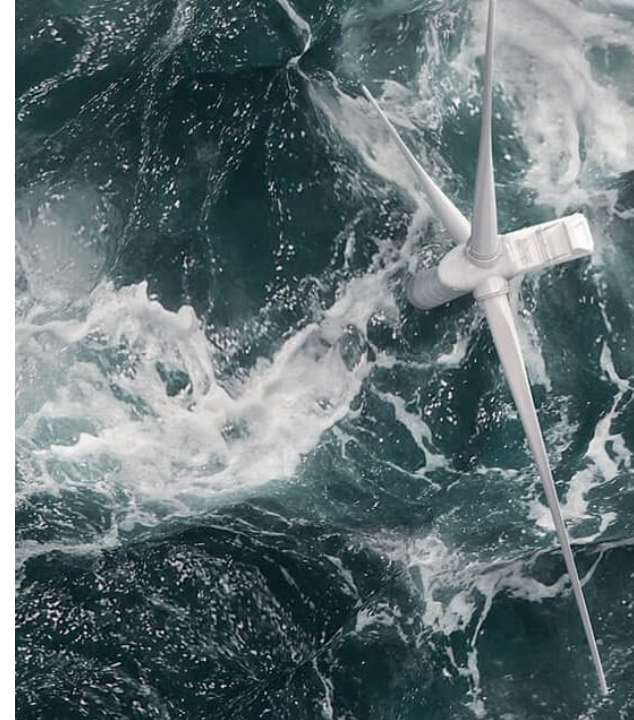
AFRY

A top-down view of a wooden desk. On the left, a portion of a silver laptop is visible, showing the keyboard with keys like 'command', 'option', and 'shift'. In the center, a spiral-bound notebook with a white cover and a silver pen lies on it. To the right, a white cup filled with orange tea sits on the desk. The background is a light-colored wooden surface.

Ohje ja malli pitkän aikavälin investointisuunnitelman laadintaan

30.1.2024
TERHI RENKO

1. Tausta ja tavoitteet
2. Omaisuudenhallinta
3. Omaisuustiedon keruu
4. Investointistrategia
5. Investointisuunnitelma
6. Taloussuunnitelma
7. Yhteenveto ja johtopäätökset

1. Tausta ja tavoitteet

- Hyvän vesihuollon kriteereissä asetettiin vesihuoltolaitoksille kriteeri "Vesihuoltolaitoksella on ajantasainen pitkän aikavälin (vähintään 10 vuoden) investointisuunnitelma, jossa on otettu huomioon vesihuollon ja kunnan tarpeet (huom. vesihuollon kehittämissuunnitelma) sekä toimintavarmuus"
- Kansallisen vesihuoltouudistuksen toimenpideohjelma:
"Vesihuoltolaitosten ja kuntien käyttöön laaditaan mallit ja ohjeet pitkän aikavälin investointisuunnitelman laatimiseksi sekä omaisuudenhallinnan suunnitteluun."
- Hankkeen tavoitteena oli laatia eri kokoisille vesihuoltolaitoksille soveltuva ohje ja malli pitkän aikavälin investointisuunnitelman laadintaan kolmen vaiheen kautta
  - Investointistrategia
  - Investointisuunnitelma
  - Taloussuunnitelma
- Pitkän aikavälin investointisuunnitelmien laadinta vesihuoltolaitoksilla edistää
  - kustannustehokasta, laadukasta ja toimintavarmaa vesihuoltoa
  - VVY:n strategian tavoitetta "Toimintaedellytykset on turvattu" ja sen välitavoitetta "Omaisuudenhallinta keskeinen osa laitosten johtamista".
  - YK:n kestävän kehityksen tavoitteita

2. Omaisuudenhallinta

- Vesihuolto-omaisuutta ovat:
  - vesihuoltoverkostot (vedenjakuverkosto, jäte-/sekavesiviemäriverkosto, joissain tapauksissa hulevesiverkosto)
  - pinta- ja pohjavedenottamot
  - vedenkäsittelylaitokset, jätevedenpuhdistamot
  - pumppaamot, paineenkorotusasemat, vesitornit, venttiiliasemat, vesihuollon erikoisrakenteet
  - jätevedenpuhdistamoiden ja vedenkäsittelylaitosten käyttöomaisuus, kuten rakennukset, koneisto, LVI ja SIA sekä kalliotilat
  - muut vesihuoltolaitokselle kuuluvat rakennukset, tilat, kiinteistöt, varikot yms.
  - digitaalinen, tietojärjestelmä- ja ohjelmisto-omaisuus
- Omaisuudenhallinta tarkoittaa koordinoitua toimintaa, jossa hyödynnetään organisaation omaisuuden arvo
- Omaisuudenhallinnan tavoitteena on **varmistaa tavoitteiden mukainen toiminta**, jolla omaisuuden arvo säilytetään tai suunnitelmallisesti parannetaan
- Taloudellisesti mitattavan omaisuuden ohella on mahdollista tunnistaa tieto-omaisuus, joka kattaa henkilöstön osaamisen, organisaation sisäisen tiedon jakamisen ja tiedon suunnitelmallisen hallinnan käsitteenä (Makkonen et al., 2021)

3. Omaisuustiedon keruu

- Tieto laitoksen omaisuudesta ja tarvittavista saneerauksista sekä uusinvestoinneista luo pohjan pitkän aikavälin investointisuunnitelman laatimiselle
  - Tiedonkeruun lähtökohtana ennakoiva toiminta
- Omaisuustietoa kerätään esimerkiksi vesihuolto-omaisuuden kuntoon liittyvillä selvityksillä, kuten putkirikkojen määrällä sekä kunnossapito- ja huoltotietojen pohjalta
  - Omaisuustiedon keruun haasteena saada tietoa erityisesti maan alla olevasta omaisuudesta
- On tärkeää huomata tiedonhallinnassa, että kun tietoa kerätään systemaattisesti, sen laatu paranee ja määrä kasvaa

Keskeistä on aloittaa tiedonkeruu viipymättä ja edetä edes pienin askelin!

4. Investointistrategia

- Investointistrategiassa linjataan tavoitteet ja periaatteet, joita noudattaen investointeja toteutetaan huomioiden samalla toimintaympäristöstä aiheutuvat muospaineet ja -tarpeet

Minkälaisia investointeja omaisuudenhallinnalle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää?

- Investointistrategia toimii myös vesihuoltolaitosten talouden ohjaamiskeinona
- Strategian avulla saadaan tukea myös poliittiseen päätöksentekoon ja se tukee esimerkiksi vesihuoltomaksujen tason määrittämistä ja vesihuoltolaitoksen omavaraisuuden hallintaa

Investointistrategian malli:

5. Investointisuunnitelma

- Investointisuunnitelman keskeisenä tarkoituksena on varmistaa, että toimijan tulevat **investoinnit suunnitellaan taloudellisesti kestäväällä tavalla** ja että ne tukevat organisaation asettamia tavoitteita
  - Huom. Vesihuoltolain (119/2001) edellytysten täyttäminen
- Investointisuunnitelma ja taloussuunnitelma laaditaan investointistrategian perusteella, ja niiden välillä vallitsee vastavuoroinen vuorovaikutus
  - Useimmiten käytettävissä olevat taloudelliset resurssit ohjaavat investointisuunnittelua
- Investointisuunnittelu ei ole staattista, vaan suunnitelmaa on tarpeen päivittää säännöllisesti, jotta ne palvelevat organisaation toimintaa parhaalla mahdollisella tavalla
  - Päivitysväli voi vaihdella laitoksen koon ja resurssien mukaan
  - Investointisuunnitelma voi muodostua yhdestä laajasta kokonaisuudesta tai jakautua useisiin erillisiin dokumentteihin, kuten verkostojen ja laitosten investointisuunnitelmiin sekä lyhyen ja pitkän aikavälin suunnitelmiin

6. Taloussuunnitelma

- Taloussuunnitelman tarkoituksena on varmistaa, että **laitoksen varat**, kuten liittymismaksut, perusmaksut, käyttömaksut ja muut tulot, ovat **riittävät kattamaan investoinnit, tutkimukset, kunnossapidon sekä muut kulut**, kuten esimerkiksi lainojen lyhennykset
- Suunnitelmassa on olennaista selventää kustannusten ja palvelutason välinen yhteys, jotta saadaan tarvittavat tiedot ja perusteet myös päätöksentekoa varten
- Taloussuunnitelma kattaa investointi- ja käyttökulut, jotka liittyvät erilaisiin investointikohteisiin, kuten laitoksen ja verkostojen investoinnit, uus- ja saneerausinvestoinnit sekä merkittävät IT-investoinnit
- Suunnitelmaan sisällytetään myös tiedossa olevat tulevaisuuden muutos- ja investointitarpeet sekä palvelutasoon liittyvät näkökohdat

7. Yhteenveto ja johtopäätökset

- Pitkän aikavälin investointisuunnitelmien laadinta vesihuoltolaitoksilla edistää kustannustehokasta, laadukasta ja toimintavarmaa vesihuoltoa
- Investointistrategian sisältö ja siihen yhdistyvien suunnitelmien sisältö määräytyy ensisijaisesti vesihuoltolaitoksen koon, käytettävissä olevien resurssien ja olemassa olevan tiedon pohjalta

Making Future

